

(forte non tam ideo quod compendiaria tractatio id non pateretur, quem quod non multo ante videret supremum conatum Philipp. Mornæi de Plessis ab Emin. Card. Perronio, non modo in collatione coram Henrico M. rege Christianissimo habita, sed etiam justo volumine de S. Eucharistia validissime esse profligatum) ; non tamen reliqua Sacramentariorum natio sibi acquirendum putavit. Prodiit ante sexenium Daventria spissum volumen Edmundi Albertini apud Parisienses Ministri, anno 1632. ibidem vita functi. Hoc de « Cœne Dominiæ Sacramento » opus, tribus libris absolutum, David Blondellus non sine Thrasonicaprefatione evulgavit. Ait inter cetera : « Jacobi Davii Cardinalis Perronii editis tunc temporis (1618). Operibus triumphabunda in Gallia nostra, pars Pontificia exultabat ; jamque latum Peana canere exorsa, damnatos ab universo veterum concilio Protestantes, assertumque ab ipsis Apostolorum temporibus transubstantiationis dogma presidente in clamabat. Illata veneranda antiquitati injuriam ulcisci certus, cum emerito, cui neminem occursum sperabant adversari, congregati optima cause fiducia tiro noster (Albertinus) ausus, gratulantibus nostris, stupentibus Pontificis partis hominibus optima spolia retulit. Ad plenam Protestantum victoriam et inter necinam contra stantium cladem satis esse videri non sine causa potuisset, quod illæ ipsæ veteranum phalanges, quæ sub festis Transubstantiatorum signis obstantia quecumque protrire videbantur, socias iis, quos oppugnantes credebantur, dextræ porrigerent etc. » Ita triumphat ante victoriam Sacramentarius de opere quod vocat « absolutissimum ». Fafeor, produxit hic auctor pro heresi Sacramentaria fucanda, quidquid producibile videtur ; impro labore, ultra triginta annos (juxta computum Blondelli) omnes angulos Ecclesiasticæ traditionis de hoc argumento rimatus est ; alieno quoque malo eductos, pauciora, quam olim Plessius ; aperta crimina falsi, in Patrum et Theologorum testimonis allegandis admisit ; verum passim fidiculis equoleoque subiectit, ut ea ad mentem suam loqui cogeret : paralogismis, maledictis, thrasonis mis indulgens, eo tandem prorupit impudentiæ, ut famosum illud *Sacramentorum* nomen, jure optimo maximo Beren-

BIBLIOTHECA
SACRA

VINDICÆ PRO LIBRO TERTIO DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ

Ad CAPUT III.

Nou impicare, quin unum corpus simul sit in pluribus locis, probatur :

I. — Ex Matth. x. Apud Deum omnia possibilia sunt. Idem habetur Marc. xiv. et Luc. i. Id autem omne existere potest, quod in sua ratione non dicit non esse, sed tantum esse. Neque habet hic Amesius quidquam praeter nudam antithesin. Quodsi dicant Sacramentarii, implicare contradictionem, ut unum corpus sit in pluribus locis. Contra est 1. Qui principium eorum est, nihil esse credendum sine verbo Dei : At hoc nequam exigit a Dei omnipotenti, unum corpus esse in pluribus locis. Contra 2. Quia qui hoc Dei potentie tribuit, Deum exaltat, hominem deprimit, cum fateatur Deum plura posse facere, quam non intelligamus : Ergo id dicendum est. 3. Illa tantum implicat contradictionem, que pugnant cum essentia rei, ita ut dicatur : res esse, et non esse : At esse in loco non est de essentia corporis, sed quid extrinsecum, et accidentarium : nam ultimum celum est verum corpus, et non est in loco : ergo etc. Amesius 1. : « Non illa sola implicat contradictionem, que pugnant cum essentia rei (Bellarminus sophistice hoc in loco nugatur : Et Bellarminus solide, et vere hoc argumentatur) ; implicatur hic contradictione, et tamen Sophistica non est de essentia Bellarmini ». Resp. : Amesius revera hic sophistica, immo pueriliter nugatur : Non enim hic sermo nobis est de contradictione formalis conceptum, seu enuntiationum, ubi una negat, quod altera affirmit ; sed de ipsa contradictione objectiva. In pri-

TOM. VII.

38

convincit; illa verba Act. III. *Quem oportet cœlum suscire usque ad tempus etc.* indicare, eum usque ad communem resurrectionem nullo, vel brevissimo tempore abfuturum a cœli loco, in quo est; adeoque hoc Bellarmi dictum valde quidem probabile est (Junctis presertim iis, que ex Egesippo, S. Athanas., Ambr., Greg. M., etc. refert) non tamen convincit; ut agnoscit etiam Dicastilus num. 478.

III. — Probat ex testimonio SS. Chrysostomi, Cyrilli, Augustini, Anselmi etc., qui rem unam simul in pluribus locis esse posse docent. Amesius nihil contra haec perspicua Patrum testimonia obtinet, nisi quod « ipse Bellarm. tom. I. lib. III. de incarnat. cap. 2. contrarium testetur ». Sed cavillatur inepite, et Catholicus ex parte Ubiquistarum commentum affingit. Neque enim nos (uti Ubiquistæ) dicimus: Christi humanitatem necessariam esse in diversis, aut omnibus locis; sed ex mero arbitrio, et sacramentaliter juxta ejus institutionem: Cum hoc vero optime stat, ut ex illo Joan. III. *Nemo adscendit in cœlum, nisi qui descendit de calo Filius hominis, qui est in cœlo, deducatur, Christum esse Deum, et hominem.*

IV. — Deus est simul in infinitis locis, cum tamen sit simplicissimus, adeoque totus in quolibet loco: similiter angelus in diversis spati corpori partibus: et anima in diversis membris tota est; aliqui si extenderebant ad extensionem corporis, esset materialis, ac proinde non immortalis, quod est hereticum. Amesius ait I.: « A Deo ad corpus argumentari esse nimis corporele; in quaestione de presentia in multis locis, esse nimis carnale, et crassum ». Resp.: Non valet quidem argumentum hoc in omnibus: at in presenti valet: Quia si implicaret contradictionem, unam eademque rem adequate esse in diversis locis, implicaret etiam in ente spirituali, et increato. Quod enim mox subdit Amesius: « Contradictionem implicat, quod vulgo dicitur, animam esse totam in toto, et totam in qualibet parte corporis ». Resp.: Hoc delirium non dubito etiam a plerisque Lutherano-Calvinianis Philosophis explodi; tolleret enim pariter spiritualitatem, et simplicitatem Angelicam; quos certum est posse virtuali extensione coexistere diversis corporibus non disjunctis. Tota igitur difficultas, aut impossibilitas, quam sibi Sacramentarii in replicatione miraculosa corporum fingunt, exsorbenda est

ipsi in substantia etiam spirituali, nisi hanc cum Saducieis impie negare velint. Edmundus Albertinus in « absolutissimo opere » Sacramentario, lib. I. cap. 27. pag. 191. Amesii paradoxum secutus, dicere non erubuit: « Animam ita esse in corpore, ut tamen quilibet pars corporis non sit sedes eius, sed vel cerebrum, vel cor; dicatur autem esse in qualibet parte, non per substantiam suam, sed per extensionem virtutis ». Haec recitasse refutasse est. Et certe nulla ratio fingi potest, cur non possit Deus in brachio abscesso conservare animam, ut ante abscissionem erat. Amesius: « Ratio non facta est, quia fieri non potest, ut una eademque anima simul sit divisa, et indivisa, idque respectu sui ipsius ». Resp.: Fieri non potest, ut secundum unitatem, et substantiam sit divisa, et indivisa a seipso: fieri tamen potest secundum locum: potest admitti rei ejusdem a seipso, et secundum substantiam diviso virtualis, non vero formalis. Confirmatur

V. — A mysteriis alii nostræ fidei, æque, at magis difficilibus. 1. Trinitatis, ubi in tribus personis verissime distinctis, credimus unam naturam simplicissimam. 2. Incarnationis, ubi unam hypostasim in duabus naturis perfectis et dissimilimissimis confitemur. Cur sicut ista: *Hoc est corpus meum; ita et illa: He est Filius meus, non de impropte dicto, aut adoptivo filii accipimus;* cum sine dubio major in duarum naturarum unione substantiali, quam in replicatione ejusdem corporis sit difficultas. 3. Resurrectionis mortuorum. 4. Æternitatis, qua unum instantis duratio coexistit diversis temporibus. 5. Creationis, et annihilationis. 6. A simili, quia potest unus locus capere duo corpora sibi adæquata simul; et tamen neque locus ille dividitur in duo loca; neque corpora illa confunduntur in unum corpus; Ergo poterit etiam unum corpus replere duo loca, etiam nec ipsum corpus dividatur in duo corpora, nec loca illa convenienter in unum locum, Amesius I.: *Petitio est principii. Nisi enim possibile concedatur, ut unum corpus sit in pluribus locis, nullum mysterium verum potest esse æque difficile; quia nullum possibile, ne dum verum, quamvis sit maximum, est æque difficile, ac illud, quod est prorsus impossible, quamvis sit res alias minutissima.* ». Resp.: Haec cavillatio aliud efficeret, si hic disputaremus de ipsa veritate ex principio rei intrinsecis,

quaæ utique in se obscura est viatoribus, id tantum certa fide credentibus. At cum hic agamus de credibilitate, optime sic argui mus: Si ea, ob divinam revelationem Ecclesiæ Catholice factam multo incredibiliora, et naturaliter difficiliora, planeque impossibilis credimus; quanto magis hoc, quod naturaliter est minus difficile, aut impossibile? Amesius 2.: « Fieri nullo modo potest, ut unus locus capiat duo corpora sibi adæquata. Si enim capacitas loci adæquata uni corpori, necesse est, ut alterum corpus accedens illi, eamdem superet capacitatem ». Negat ergo tacite hic Sacramentarius, Christum e clauso sepulcro egressum esse, et ex utero Matris sine lesione Virginitas, et ad Apostolos januus clausis etc. Ratio Amesii tantum vera est, cum nulla datur penetratio dimensionum inter corpora conjuncta, in qua implicari contradictionem nec apparenter probat. Frustra nobis Thomista objicit, qui negant argumentum nostri consequentiam, quam ipse fatetur esse probam. Jam supra dixi, non debere, nec posse veritati Catholicae prejudicare, quod nonnulli Scholasticæ minus consequenter, et probabiliter illam sustineant, jureque Suarez miratum fuisse, quomodo poterit opinio ista, tam levibus nixa rationibus probari; Theologis cetero qui tam gravibus. Ipsi viderint!

Ad CAPUT IV.

I.— Objiciunt Matth. ult. « *Non est hic, surrexit enim.* Hac consequentia infirma esset, si posset idem corpus esse simul in pluribus locis: posset enim simul recedere, et remanere ». Resp. I.: Aut nulla est hic argumentatio; aut si gratis ad admittitur, consequentia illa optima est, si (ut oportet) applicetur ad mentem illarum mulierum querentium corpus Domini mortuum in sepulcro, ut illud ungenter. Quare cum Angelus ait: *Non est hic, sensus est:* Non jacet mortuus in sepulcro, ut vos creditis: Et id probat, cum addit: *Surrexit enim.* Amesius ut hic haberet quod objectaret, truncando enervavit hanc responsionem Bellarmi: ac deinceps absurdæ objeci consueta contra corporis replicationem frustra commemorat, que nihil penitus contra hanc responsionem faciunt. Respond. 2.: Consequentia illa etiam optimæ est absolute, sed moraliter loquendo, non metaphysice. Quamvis enim fieri possit, ut aliquis vivens in sepulcro jaceat, si velit:

tamen moraliter loquendo, qui resurgit a morte, non remanet in sepulcro, sed egreditur etc. Amesius: « Concedit ergo Bellarmi, moraliter loquendo, non esse moraliter certum, Christum esse sub speciebus panis, et vini. Sicut enim moraliter loquendo is, qui resurgit a morte, non remanet in sepulcro: sic etiam eodem loquendi modo, qui ascendit in cœlum, et ibi manet, non est praesens in terris. Cum igitur certitudo moralis, nihil aliud sit, quam probabilis veritas, sequitur, non esse probabile, Christi corpus realiter adesse in Eucharistia sub specie panis ». Resp.: Libenter admittimus hanc sequelam, quia revera non tantum moraliter, sed etiam physice (seclusa fide Theologica) summe improbable est (uti quævis alia supernaturalia) rationi in puris naturalibus stanti. Quid hic, queso, absurdus? Quamvis autem « nullus esset verus loquendi modus (sive metaphysicus, sive logicus vocetur), quo possit defendi, idem corpus in eodem loco manere, ex quo discessit »; verissima tamen est fides Catholica que verbo Domini innixa firmissime credit, corpus Christi esse sub speciebus panis, et vini rite consecrati.

II.— Objic. « Si corpus posset esse in multis locis, eadem ratione posset esse in omnibus. Si autem non esset proprium Deo esse unicum, neque humana Christi natura certo loco circumscriberetur, quod tamen Patres contra haeresim Eutycheli unanimitate confirmant, expresse etiam affirmantes, nullum corpus posse esse ubique locorum ». Resp.: Negosim pli certe illam sequelam. Nullum enim attributum divinum posse communicari creature, contra Ubiquistas ostensum est tomo I. Unde frusta laborat Amesius in infirmandis duabus differentiis, quas Bellarm. optime probat esse inter Deum, et corpus Christi: quamquam ad argumentum Calvinisticæ solutionem non opus sit duplice illa differentia; cum nec apparenter quidem probet Amesius sequelam illius propositionis. Quomodo enim sequitur: Caius potest bibere multa pocula vini: Ergo omnia.

III.— Objic. « Non potest aliquid temporale simul esse in duobus temporibus: Ergo nec idem locale in diversis locis ». Resp.: Tempora non possunt esse simul, cum semper fluant, econtra loca permanent. Amesius: « Fluxus temporis non magis unum tempus ab alio disjungit, quam distantia separat loca disjuncta ». Jam subsumo: At distantia separat loca disjuncta: Ergo etiam

fluxus temporis essentialis unum tempus ab alio separat : Ergo nihil potest simul esse in diversis temporibus. Potest autem bene esse in diversis locis simul idem corpus : quia ad hoc sufficit similitas temporis, nec quidquam officit discrepancia spatii.

IV. — Obiec. « Si unum corpus sit in diversis locis, simul erit unum et multa, continuum, et divisum ». Resp. 1: Unitas essentialis rei non pendet ab internis principiis. Falsum enim est 1, « essentialiter requiri principiorum conjunctionem in divisione, etiam in ordine ad locum » : hoc quippe est extra essentialium corporis. Falsum est 2: « Principia rei corporeae non posse constitutere unum corpus, nisi coeundo in unum tantum locum ». Oppositum evincit ratio nostra. Falsum est 3: « Inter principia corporis hujus, aut illius communem naturam corporis, quæ in dimensionibus consistit, primarium locum tenere ». Priors est enim habere partes extra partes, easque extensas in ordine ad se, quam postea (connaturaliter) sequitur extensio extrema, seu situalis. Similiter falsum est 4: « Rem non esse prius naturam unam, quam habeat rationem illam formalem, ex qua loci unitas necessario pendet » : Nam ratio formalis, ex qua unitas loci pendet, est situalis extensio corporis in certo spatio : hæc autem posterior est extensio intrinsecam corporis, et potest ab hac tamquam proprietatis ab essentiali separari. Falsum est 5: « Unitatem quantitatis, et loci corporis, priorem naturam esse corpore organico humano »; de quantitate quidem hoc facile conceditur : de loco autem extrinseco jam sèpè rejectum est. 6. Eisi non omne quod « quavis ratione prius est, possit actu separari ab eo, quod est posterius » : hic tamen nihil urgat, quia dicimus, extensionem situalem posteriorem extensione intrinsecam, et essentiali quantitatibus, posse ab hac separari. Conceptus metaphysici « generis, et speciei » inseparabiles in eodem individuo impertinentes sunt in proprietate, et essentia physice separabilibus. Denique 7. non « certissimum », sed falsissimum est, « corpus non magis ab uno loco separari posse, quam a loco ». Et quidem si de loco extrinseco loquamus, certum est, cum non esse de ratione corporis ut sic, ut de supremo colo constat : Locum autem, seu ubicacionem intrinsecam plurimi praestantes Philosophi negant, quamvis ad rem

nostram ea controversia nihil faciat. Quamvis itaque « hic locus concreatus fuerit huic corpori, et non in idea » : non tamen hinc evincitur, nullum « corpus existere posse absque loco (cum convexum celi empyrei oppositum probet) ; et (hoc concessso) neque absque unitate loci ». Hæc enim esse separabilis constat ex dictis.

Resp. 2: Corpus Christi, ut est in altari, non continuatur cum corpore, ut est in celo : non tamen est discontinuum, vel divisum ab illo : nam continuari, et dividi est eorum, quæ multa sunt ; hoc autem corpus in altari, et celo sunt idem. Amesius : « Necesse est ut illa sint divisa, inter quæ magna distanta intercedat ; quod enim negat contigitatem, multo magis negat continuitatem. Sed inter corpus in celo, et corpus in terra, ingens datur distans ». Resp. : Loka ipsa hoc argumento probantur esse discontinua, et corpus Christi divisum esse a se respectu loci, sed non respectu propria substantie, sive quantitatis. Amesius : « Quod dividitur a se respectu loci, dividitur etiam respectu locati. Locus enim non est locus nisi respectu locati, neque dividitur, nisi locato diviso. Formalis autem ratio corporis locati est quantitas substantialis. Ergo quidquid dividitur a se respectu loci, dividitur etiam respectu substantiae, et quantitatis ». Resp.: Minorem esse falsam jam sèpè ostensum est, quam Amesius semper supponit, et nunquam probat.

V. — Obiec. « Si ponatur corpus unum in pluribus locis, erit in loco, et non in loco ; quin, in loco nullo erit circumscriptive, neque definitive ; quod est ita contineri in uno loco, ut non sit alibi ». Resp. : Corpus idem potest esse circumscriptive, et etiam definitive in pluribus locis. Nam, ut corpus sit circumscriptive in aliquo loco, tantum requirit, ut commensuratur illi loco ; non autem, ut non sit alibi, tamquam in alio loco ; et hoc hic servatur. Amesius obiecit 1: « Bellarminus hoc subterfugio deserere Thomam, et Thomistas omnes, etc. » Quid tum? dummodo non veritatem. Ait 2: Inauditus plane est, aliquid esse in loco circumscriptive, et non definitive. Bellarminus vero, ut omnem sensum, et intelligentiam a suis verbis amoreat, definitive esse in loco, magis quid facere, quam circumscriptive esse: Circumscriptive (inquit) et etiam definitive ». Resp. : Cavillatur Amesius in his, que vel non intelligit, vel non vult intelligere. Tricæ

hic solum esse possunt de acceptancee illa vocum « circumscriptive, et definitive ». Nos rem dicimus esse in loco circumscriptive, quando res ita in spatio continetur, ut illi divisibiliter coexistat, et commensuretur ; id est, cum tota est in toto, et pars in parte ; quod solus rei localiter extense convenient. At esse definitive tunc dicitur, cum res ita est tota in toto, ut etiam tota sit in qualibet ejus parte, quod est existere in loco indivisibiliter, et incommensurabiliter. Hoc positio, verissime dixit Bellarminus, posse idem corpus esse circumscriptive, et etiam definitive in pluribus locis ; quia potest replicatum, et commensuratur divisibiliter partibus loci ; et etiam indivisibiliter more spirituum, esse totum in toto loco, et totum in qualibet parte ; ut de facto fit in presenti Sacramentali. Amesius 2: « Si corpus trium cubitorum simul commensuratur possit tribus locis, tum simul potest tribus, et novem cubitis adequate commensurari. Sed hoc est absurdum ». Resp. : Corpus trium cubitorum potest occupare spatium novem cubitorum, si ter eadem magnitudine ponatur in loco, quamvis non commensuratur, nisi loco trium cubitorum. Amesius 3: « Si idem corpus trium cubitorum in tribus locis ponatur, codem modo occupabit spatium novem cubitorum, quo tria corpora tricubitalia solent occupare : Illa autem commensuratur cubitis novem : Ego et hoc unum ». Resp. : Cum corpus idem replicetur, seu reproducatur, quid mirum est, quod sic formaliter unum, sed virtualiter multiplex, præstet idem, quod tria formaliter ? Neque res etiam ita locata foret major seipsa secundum entitatem, et absolute, sed tantum ratione illius replicationis. Addit Bellarminus: Quod si quis contendet, esse in loco tam circumscriptive, quam definitive, id require, ut res nullo modo sit alibi ; dicere nos posse : dari tertium modum existendi in loco, nimirum per solam presentiam, quo modo Deus est in loco ; et hoc modo esse in loco, que per diuinam potentiam simul sunt in variis locis. Hinc calumniandi ansom arripit Amesius, cumque Bellarminus tantum ex hypothesi loquatur, Amesius absolute pronuntiat : « Totam litigationem istam huc tandem redire, ut corpus in loco esset defendatur eo modo, quo Deus, quod et blasphemum est, et turpiorem contradictionem implicat, quam est illa ipsa, cui amolendae inservit ». At non dixit Bellarminus : univoce convenire hanc replicationem presentiae Corporis Christi,

cum modo presentiae divinae (quod sine dubio fore blasphemum); sed intelligit tantum analogiam convenientiam ; in quo nec umbra blasphemie est ; alioquin blasphemi essemus omnes vere Christiani, qui dicimus, dari entia supernatura, lumen glorie, visionem, et amorem beatitudinem etc., quæ attingunt Deum, ut est in se.

VI. — Obiec. « Quod incipit esse aliebi, ubi antea non erat, aut venit eo per motum localem, aut ibi generatum est. Quod movere localiter, deserit unum locum, ut acquirat alium. Quomodo autem potest id quod est, generari de novo ? Nullo igitur modo potest fieri, ut id quod est in uno loco, incipiat simul esse in alio ». Resp. : Corpus Domini incipit esse in altari, ubi antea non erat, non per generationem, nec per motum localem, sed per conversionem panis in ipsum. Nec desunt exempla similia. Nam anima rationalis incipit esse in materia addita per nutritionem. Deus incipit esse in re de novo creata sine generatione, aut motu locali. Amesius 1: « Mutatio unius corporis in aliud, non opponitur generationi ejus, in quo mutatione non terminatur. Sive enim prioris corporis materia maneat, et nova forma eidem inducatur ; sive totum illud annihiletur, et novum loco ejus ponatur, in illa mutatione substantia, necesse est, ut aliqua sit vel generatione, vel creatio ». Resp. : Non modo nulla hic intervenit generatione, aut mutatione localis, sed nec quidem creatio nova ; sufficit enim nova actio conservativa, ut docent Suarez, Tannerus etc. Amesius 2: « Exempla ista non sunt similia. Anima enim non incipit esse circumscriptio totali, et adequaduata in loco novo, priore retento : nedium Deus ; neque mutatur substantia aliqua in animam rationalem, nendum in Deum ». Resp. : « Omne simile est dissimile aliquatenus. Sufficit esse simili illa, in quo comparantur ; nempe, quod incipiant esse aliebi, nec per generationem, nec per motum localem.

VII. — Obiec. « Si idem corpus esset in pluribus locis, sequerentur multæ contradictiones. Nam poterit esse sursum, et deorsum ; remotum, et non remotum ; moveri, et quiescere ; accedere ad unum locum, et simil ab eo recedere ; in uno loco summe calciferi, et in altero summe frigiferi ; vel etiam in uno loco vulnerari, occidi, et in altero bene valere ». Resp. : Nulla hic nisi aparent contradictiones. Corpus enim ita replicatum, licet formaliter unum, tamen virtualliter, et æquivalenter est multiplex, adeoque

præstat idem, ac si esset formaliter multiplex. Sic vero, prout consideratur secundum prædicata absoluta, quia abstrahunt a loco, eodem modo se habet in omnibus locis, saltem connaturaliter ad statum replicationis; ideoque habet ubique eamdem animam, eosdem actus, eundem calorem, similiter replicatum etc. Quæ vero dependent in fieri ab agente extrinseco, non multiplicantur necessario ad corporis replicationem in pluribus locis, quatenus sinit in fieri: quamvis in facto esse connaturaliter ad statum reproductionis illi convenient. Et per hanc dissimilantur omnes analogie a Sacramentariis objectari solite. Nec refert, quod Scholastici in illis compendios non una via incidunt, sed alii paulo alter: saltem omnes probabili ostendunt, non sequi manifestas contradictiones implicant. «Judicium Gulielmi Parisiensis, qui fuit inter primos, et gravissimos Scholasticorum », ait Amesius, « opponere se iudicio Bellarmini. » Verum adhuc hic Sacramentarius vel puerilem inscitiam, vel flagitosam falsificationem. Nam verba a Amesio relata ex cap. 4. de sacra. Euchar. non sunt iudicium Gulielmi Parisiensis, sed particulae objectionis, cui in eadem columna respondet his verbis: « Dicimus ergo, quia quemadmodum Filius Dei est ubique secundum deitatem, sic partium suarum, videjicit anima, et corporis presentiam exhibet uita vult, et quomodo vult, absque ullo motu carum etc. » Si legit Amesius hunc locum, non potest ab obeso falso crimine excusari. Non est nova, aut insueta haec sycophantia apud Sacramentarios. Morum de Plessis convictus cum Henrico M. Galliarum rege Card. Perroniis de pluribus ejusmodi falsificationibus. Notum est orbi.

Ad CAPUT V.

Bellarum: Magnitudini tria quedam convenient.

1. Ut sit extensa in se, et partem habeat extra partem, ac proinde situm quedam intrinsecum ad ordinem, et dispositiōnē partium: atque hoc essentiale magnitudini. 2. Ut coexistat loco, et habeat situm extrinsecum in ordine ad locum. 3. Ut extrudat aliud corpus ex loco. Secundum potest a primo separari; et tertium a primo, et secundo. His notatis, Catholicorum communis sententia est: In

Sacramento Eucharistiae vere adesse totam magnitudinem corporis Christi, sed habere primam conditionem, non autem secundam, et tertiam. Existimamus etiam posse dari corporum penetrationem. Amesius: « Hæc sententia semetipsam satis everfit. Nam 1. si extensio talis, qualiter Bellar. in prima conditione describit, sit magnitudini, et corpori essentialis, tum necesse est ut occupet spatium, nihil enim ex modo extendi potest nisi in spatio: spatium autem corporis est locus eius internus. 2. Locus extrinsecus necessario sequitur ex eadem magnitudine cum corpore ambienti collata, si quid tale. Fieri enim nullo modo potest, ut unum corpus ab alio undique confineatur, quia habeat situm extrinsecum in ordine ad illud, a quo continetur. 3. Tertia conditio est plane inseparabilis. Tam enim certum est, unam magnitudinem excludere aliam ab eodem loco adaequato, quam certum est, uno opposito affirmato, alterum negari. 4. Corpus organicum, quale est humanum, majorem distinctionem in situ partium requirit, quam aliud aliquod corpus. Minus igitur probabilitas sunt ista commenta de corpore Christi, quam simpliciter de corpore. 5. Penetratio dimensionum in duobus corporibus non potest fieri, quia per illam penetrationem duorum corporum dimensiones essent eadem; Corpus enim, ut Bell. fatetur cap. 3. nihil aliud est quam extensio in longitudinem, latitudinem, et profunditatem ». Resp.: Omnia Bellarmiana Catholica asserta optime coherent, ne nisi imaginaria ea revertit Amesius. Falsum est primo, extensionem partium intrinsecam essentialiter esse situalem extrinsecam in ordine ad spatium: prius quippe est, habere in se partes extra partes, quam eas situalter disponere, ut pars spati parti bus respondeat. Falsum est 2. « fieri non posse, ut corpus unus ab alio undique continetur, quia habeat situm extrinsecum in ordine ad illud a quo continetur. » Quæ enim repugnantia in hoc, ut modus presentiae spiritualis supernaturaliter conferatur corpori? Falsum est 3. repugnare divinitus corporum penetrationem, quam defacto in corpore Christi, tum in parte Virginis, tum in ingressu in coenaculum, clausis januis, tum in Resurrectione intervenisse omnes veri Christiani credunt. Falsum est 4. organizationem corporis magis resistere omnipotenter hac in parte, quam aliud quodvis corpus. Falsum est 5. per penetrationem corporum dimensiones fore easdem, et sic

corpus unum: unumquodque enim corpus retinebit suas proprias dimensiones; sicut et Angeli plures in eodem punto existentes, servant suas qualitates, et operationes distinctissimas. Imperit autem, aut fraudulenter, quia Bellarm. dixerat de corpore quantitativo, Amesius transfert ad corpus de praedicatione substantiae. Universum in his erroribus labitur, quod Theologiam vult corrigerre ex physica, non hanc ex illa; ac proin si consequenter ageret, evertere deberet sequitur mysterium Trinitatis, Incarnationis etc. ac S. Eucharistie.

Ad CAPUT VI.

Bellarum. 1.: Implicare contradictionem, est repugnare essentia; sed non repugnat magnitudini non occupare locum, aut non expellere alterum corpus; quia hæc sunt posteriora ipsæ magnitudine. Amesius 4.: « Quod repugnat existentia, æque implicat contradictionem, ac quod essentia repugnat, si de existentia queratur. » Resp.: Idem est de quoivis accidente. Non enim potest corpus esse simil niger, et esse non niger. Quid vero hoc est nisi niger? Amesius 2.: « Quæ necessario vel essentiam, vel existentiam consequuntur, quamvis sint posteriore nature, eorum tamen negotio repugnat essentia, vel existentia negationis ». Resp.: Hoc quidem verum est, quando proprietates realiter non differunt a natura, ut si juxta sententiam Nominalium dicatur, intellectum, et voluntatem Angeli, vel animæ identificari eorum substantia; posterior quidem natura concipi intellectus, quam substantia, sed tam in separabilitate sunt etiam divinitus. Si vero distinguuntur, ut calor ab igne etc., prius potest concepi, et existere sine posteriori: et ita se habet extensio, aut inherenter aptitudinalis, et essentialis respectu inherenter ad extensio actualiter etc.

Bellarum. 2.: potest magnitudo intelligi, atque etiam definiri sine loco: Amesius: « Sine spatio non potest ». Resp.: Definitio quantitatis communiter recepta, stat pro Bellarmio contra Amesium. Quis, unquam, « spatium » illi definitio inclusit? Officium seu functio non est de essentia ullius rei creare. At replere locum, et alia corpora expellere, est officium magnitudinis, et functionis externa; Ergo non pertinet ad essentiam. Amesius: « Talis est functio, qualis est forma formare ». Subsumo: Sed forme

in actu secundo informare subjectum non est essentiale, alioqui anima separata nulla esset: Ergo sicut haec potest separata existere; ita et quantitas non actu extendere partes situat.

Bellarum. 3.: Ita se habet moles, seu extensio ad magnitudinem, ut se habet gravitas ad corpus grave: Sed non est de essentia gravis ponderare (aqua enim in proprio loco non gravitat); ergo nec est de essentia magnitudinis replere. Amesius 1.: « Vel confundit hic Bellarm. extensionem cum repletione loci, quæ duo ante distinxit; vel syllogismum facit quatuor terminorum. » Resp.: Extensionem intraneam distinxit ab extranea, seu situali repletione loci. Hanc posteriorem dicit se habere ad priorem, ut gravitas ad corpus grave. Unde syllogismus probus est. Amesius 2.: « Gravitatem accipit pro actu ponderandi, aut deorsum tendendi, quem etiam absurdè tribuat aer. Sic autem falsa est propositio. » Resp.: Omnino habent se pari proportionaliter modo actualis gravitatio, et actualis extensio in spatio locali, ut ex dictis constat. Falsum autem est, quod gravitationem aeris tribuat Bellarmus. Signanter enim posuit ly « ponderat », quod inclinationem indicat tam sursum, quam deorsum, pro diversitate corporum, quæ levius sursum, gravior ferantur deorsum. Inepte autem 3. colligit Amesius, ideo etiam « extensionem actualiter posse natura littera a corpore separari », quia in proprio loco elementa non gravitant.

Bellarum. 4.: Math. xix. Dominus dicit: possibile esse, ut transeat camelus per foramen acus. Amesius: « Non dicit hoc Dominus ». Sed SS. Patres communiter Dominum hoc dicere intelligunt: Utris credendum est? non vere fidelibus? aut potius Sacramentariis ad « Artem nihil credendi » manuductibus.

Bellarum. 5.: Joan. xx. Christus intravit per januas clausas: Ergo necesse est, ut corpus Christi vel non occupaverit locum, cum transiit per januas clausas; vel se cum alio corpore penetraverit; quorum utrumque est impossibile viribus creatis. Amesius: « Dicitur quidem intrasse postquam januae clause fuerunt, sed non per januas clausas; potuit facile alia ratione adiungere, ut sibi patescere. Sic Durandus etiam in 4. cap. 44. » Resp.: Etiam hoc pertinet ad artem nihil credendi. Durandus temere contra omnes Catholicos locutus est, unde me-

rito vapulat ab omnibus. Cur hujus unius heteroclitii Theologi potius verba recitavit Amesius, quam S. Hilarii lib. iii. de Trin., qui e sensu SS. Patrum, et Catholicorum communi, tanquam ante impudentiam Sacramentariorum exclusit his verbis : Integra sunt omnia, et obserata, sed ecce assistit medius, cui per virtutem suam universa sunt pervia. Nihil edit ex solido, neque per naturam suam aliquid tamquam lapsu insensibili ligna et lapides amittunt. Idecirco ergo, ut de Nativitate Domini fallimur, ita et de ingressu Domini mentiamur: dicamus (Sacramentarii) factum non fuisse, quia intelligentiam facti non apprehendimus; et cessante sensu nostro facti ipsius cesseret effectus. Sed mendacium nostrum facti ipsius fides vincit etc.

Bellar. 9. : Exxit Dominus de utero matris clauso, inviolata virginitate, id est, manente integritate carnis : Beata enim virgo, fuit virgo etiam in partu. Amesius : « Beata Maria virginitatem non magis imminuit apertio naturalis in partu, quam extensis illa, que partum in gravidis naturaliter antefecit. Fictio illa quamvis sit antiquior ». Resp. : Etiam hic est articulus *Artis nihil credendi*, tam aperte a SS. Hieronymo, Augustino, aliasque Patribus antiquitus explosus, oī jam Sacramentariis palmarum impudenter, et impietatis cedens in hoc punto Mahometani videantur; cum neque hi admittent B. Virginem cum dolore peperisse, quod tamen Calvinistæ consequenter negare non possunt. Falsam esse Amesii assertiōnem, puto nec medici, et philosophi gentiles diffiebuntur. Durandus, ut supra, ita et hic feide lapsus est : quod facile contingit etiam inter Catholicos-Theologos, si magis contentionis, quam veritatis studio ferantur, et ingenii aciem in senuos potius oppugnandos, quam in fidem defendandam, explicandamque intendant; quod Durando (docto alias, et acuto) evenisse constat.

Bellar. 7. : Egressus est Dominus similiter ex clauso monumento: nam lapidem ab ostio monumenti non Christus, sed Angelus revolut post Resurrectionem, ut aperte testantur Math. xviii. Marc. xvi. Calvinus cum suis gregalibus flagit contra communem SS. Patrum sensum, « divina virtute lapidem cessisse, vel annihilatum, et continuo restitutum ». Sed hoc voluntarie comminiscuntur; cum nec Scriptura id vel leviter insinuet; immores hujus sue decan-

tate nescire : « Nihil credendum, nisi scriptum in verbo Dei ». Amesius hoc argumentum Catholicorum plane dissimulavit, nulla mentione facta. Ejus tamen loco posuit alterum de Ascensione Christi, et Beatorum in celum, quod ego tamen hic urgere nolim, quia liquidatatem celorum omnimodum non pauci e Catholicis sine ulla erroris nota hodie tuerant. Ut ut enim de hoc sit, priora argumenta, juncta communis SS. Patrum doctrina, sufficientissime evincent intentum. Amesius cum ait, « ea esse immane, et impudens postulatum »; nihil facit præter morem, quo maxime insultat, cum premitur; ad contumelias configit, cum argumenta non suppetunt; denique victoriam, et triumphum simulat, cum vincitur. Quæ deinceps Bellarm. de pœna damnatorum urget, frigide Amesius ac disimulanter transmittit.

Denique ad ult. Bellarmino, quod scilicet non magis corpori quanto conveniat occupare locum, quam gravi ponderare, colorato videri, lucido lucere, calido calefacere; « negat » Amesius « simpliciter; quia », inquit, « occupatio loci, non re, sed ratione tantum corpora differt. Dimensiones, et earum spatium necessario requirunt ad corporis existentiam (naturalem), sed operatio non necessario requirit ad vim operandi. Sed contrarium jam plus satis ostensum est in superioribus.

Ad CAPUT VIII.

Recte dixit Bellarminus, nihil ad sex haec argumenta responderi posse ab iis, qui Christianæ fidei nomen dederunt. Vere hoc dictum esse, probat vel silentium Amesii.

I. — Argumentum sumitur a natura, et conditione heresis, quæ tam apte quadrat in opinionem Sacramentariorum, ut in mundo nulla sit heresis, si ea non est heresis: Si autem hæc est heresis, opposita est veritas revelata. Heresis autem conditio primaria est, doctrine novitas; quæ convincitur, si notari possit auctor, locus, tempus: si incipiat cum paucis spectatoribus, si cum admiratione, et perturbatione fidelium: si ei contradicatur, ad judicium, et examen adducatur, et tandem a concilio, et populis fidibus condemnetur. Auctor autem hic fuit Berengarius, qui anno 1031, Gallias cepit haec novitatem turbare; primum pauperes

idolatria. Hæc omnia autem, excepto primo, absurdissima esse quis neget?

III. — Argum. sumi potest a diligentia, quam Ecclesia adhibuit in hac controversia examinanda, et a constantia in veritate retinenda. Nulla sane quæstio sepius, et diligenter examinata est. Discussa fuit primum in concilio Romano sub Leone IX., et damnata heres Berengariana. Deinde in Vercellensi, eodem Leone presidente. Tertio in Concil. Turonensi, presidentibus Legatis Victoris Papæ; ubi post acerrimam disputationem abjuravit hæresim Berengarius. Quarto, cum hic ad votum redisset, iterum Rome in concil. generali, Nicolao II presidente, ubi secundo ille hæresim, et librum suum ipse coram omnibus crenavit. Quinto, cum Berengarius iterum secunda abjuratione contempta ad suam hæresim redisset, iterum Rome in V. concilio damnata est a Gregorio VII. Sexto in concilio magno Lateranensi sub Innocentio III. iterum damnata: Uti et septimo in generali concilio Viennensi anno 1311. etc. Quid potuit facere Ecclesia, et non fecit? Unde si de hac definitione Ecclesiæ dubitari possit, poterit multo amplius de quavis alia. Perstitit autem Ecclesia semper constantissime, nec unquam deterrita est ob argumenta varia, et difficilia, quæ Sacramentarii haecnon excoegerunt. Adversari vero nulla unquam Episcoporum concilia habuerunt, nec inter se unquam convenerunt. Est vero et illud haud obtinet considerandum, quod cum adversariorum sententia sit facilis, et humanis sensibus accommodata, facile potuisse occulte irreperere, ita ut latenter signa illa novitatis. At Catholica, quæ difficultissima est, et repugnat sensibus, ac superat rationem, nec potuit occulte irreperere, nec facile tantæ multitudini persuaderi. Cum ergo videamus, in nostra sententia, nulla apparet signa novitatis, quæ tamen non potuit illo modo occulte subintrare; et contra videamus omnia signa novitatis in sententia adversariorum, quæ tamen potuisse occulte insinuari: evidenter sancte ostenditur, nostram esse antiquissimam, et proinde veram; contrariam vero novam, ac proinde falsam, et hæreticam.

IV. — Argum. sumitur a Patronis, et cultoribus sententia Catholicæ, quorum plurimi fuerunt clavi vita sanctitate, et miraculis, ab eo tempore, quo propter Berengarium clarissime explicata est, uti sunt SS. Anselmus, Bernardus, Malachias, Dominicus, Franci-